

PROVERBI

A batt i pagn vegn ultra la strîa
A carnevâ se spusa i bütalâ, a san Michee tücc i belee
A cüntâ ball ghe vöor 'na gran memòria
A dí tüttcòos e mangiâ tüttcòos in cò d'un n'ann se vanza nagott
A fa perfètt la dòna, trii B hinn mia assee, insema a brava, bèla e bona ghe vöor i danee
A fùria de scümâ a l'è restava zitèla
A la Madòna Zeriöla du l'invèrnu semm föra, ma se 'l piöov, se 'l fiöca o tira vènt, in du l'invèrnu semm dènt. *Oppure:* Nevür nevürö, du l'invèrnu semm fö, serèen serenèla a semm dènt a diu bèla
A l'è un balöss, el mangia la carna e al büta via i òss
A mâg chi sumena sü 'l sücc, ghe nâ par tücc
A mezz ann, ul cüu el fa scagn
A mia lavurâ de pena, toca lavurâ de schena
A Natâl un sbavasc d'un gall
A Pasqueta n'ureta
A ròst o a less, ul primm d'aprîl el vöor ul sò pess
A rubâ pöcch se vâ in presûn, a rubâ tantu se divènta barûn
A san Biâs gera la gota sota 'l nâs
A san Clemènt, l'invèrnu el cascia i dènt
A san 'Drea ul frecc el munta in cadrega
A san Giuvann, lavass in tré funtann, a vâ via tücc i magagn
A san Matia la nêv la vâ via
A san Sebastiân dó ur in mân
A san Sebastiân frecc de cân
A san Sebastiân i tusann sènza murûs, g'hann sü 'l müus 'me 'n cân
A san Simûn ul crispîn el se mett in d'un cantûn
A san Valentîn gh'em la primavera visîn
A san Vitûr trà föra la biancheta cun tüt unûr
A sant'Ana, cûr l'aqua par la piana
A sant'Antòni vâ i spûs e i tusann cercâ 'l murûs
A santa 'Gnesa n'ura distesa
A santa Marcelina, aqua fresca e vin de cantina
A sant'Antòni n'ura bona
A segünd du la cavagna ghe se tàca 'l manich
A setèmbèr aqua e lûna, par i fung l'è 'na gran furtüna
A sto münd büsögna sarâ n'öcc par dervì che l'alt
A tacâ lit s'è sèempèr in tèmp
A tasé se sbaglia mai
A tavula e in lètt, büsögna mia 'vegh rispètt
A tirâ tröpp la còrda le se s'cepa
A trovâ i parènt de Milân vâ cun pièen i mân
A vâ püsse 'na bona làpa che 'na bona sâpa
A vâ püssee la pratiga che la gramatiga
A vess tröpp bûn se passa par cuiûn
Agost el fa marüda 'l furmènt e 'l most
Ai fiö 'pena nassü, dopu trii di, dagh i vizzi che te ghe pòdet mantegni
Ai vecc ghe rinress murì, parchè n'imparen vüna ògni trii di
Ai vecc, pòca papa, pòca pipa, pòca pèpa
Al dutûr e al cunfessûr, büsögn scundigh nagott
Al mès d'agost, giò 'l sù a l'è fosch
Al mès de mâg, cascia anca i stâg

Al mund gh'è tré ropp che se pò mia fa fò, fa tasé i dòn, fa cûr i vecc e fa stà fermi i fiö

Al primm ann stringh e bindèi, al segund fass e patèi
Al scüur i dòn hinn tücc cumpagn
Amur de fredèll, amûr de curtèll
Amûr vecc el divènta mai frecc
Anca i murûn fann l'üga
Ann bisèst, ann de tampèst
Aprîl aprilett ògni dì un sguazett
Aprîl el fa 'l fiûr, mâg el g'ha l'unûr
Aprîl ghe n'ha trenta, se piuvess trentün fa dagn a nissün
Aprîl ògni gota un barîl
Aqua de san Peder, aqua sènza meder

Baleritt, pitûr, cantânt e pueta, finissen sèmpèr de murì in buleta
Beata chela spusa che 'l primm fiö l'è 'na tusa
Brütt in fassa, bèll in piazza
Bûn fèst e bûn Natâl e bona carna d'animâl
Bûn mistee, bûn danee
Büsögn fa 'l pass segund la gamba
Büsögn crêd metâ de chell che se vêd e nagott de chell che se sènt

Cà e miee hinn i dó ròpp che se göod püssee
Calzuni cürt e melûn, a setèmbèr hinn pü bûn
Canta pü nè gall nè galina
Chell che cumpesa l'ha già fai mèza spesa
Chell che se trà via cu'î mân, spess büsögn cercall cu'î pee
Chell che te pö fa incöö, specia mia dumân
Chi a l'usteria el giüga a danee el se mangia la cà e pö 'l granee
Chi cumpra tèra, cumpra guèra
Chi de Milân hinn lârg de boca e strènc de mân
Chi dîs chell che büsögn mia dí, sènt chell che 'l vöor mia senti
Chi fa 'me 'l vöor lü scampa desann de pü
Chi fa bèen par üsanza, s'el ghe pèrd mia pöcch el vanza
Chi g'ha fèen g'ha tücc i bèen
Chi g'ha i dinc g'ha mia de pân
Chi g'ha la cuscènta neta el fa sèempèr vita quieta
Chi g'ha 'n mistee in mân, ghe manca mai un tòcch de pân
Chi g'ha prèssa de finì un mistee, invece che cu'î mân ie fa cu'î pee
Chi gh'è dré mett sü cà, el finiss mai de pagà
Chi gh'è in difètt, gh'è in suspètt
Chi gh'è mia bûn pa'l rè, l'è mia bûn nanca par la regina
Chi ghe n'ha ne göod e chi ghe n'ha mia se grata
Chi ghe nà pü a se tàca al bûn Gesü
Chi gh'è stai scutaa cun l'aqua calda el g'ha paura de chela fregia
Chi ghe vòlta el cüu a Milân el ghe vòlta 'l cüu al pân
Chi invegiss, immatiss
Chi lavura el g'ha 'na camisa, chi fa nagott ghe n'ha dó
Chi l'è svèlt a mangià, l'è svèlt a lavurà
Chi 'leva dumâ un fiö, 'leva un manzö
Chi manzona, bucona
Chi mena 'l bachett, guadagna ul lacett
Chi pò, mangia 'na vaca e un bò
Chi ressega mia, el fa mia ass
Chi rinüncia ai facc sò prima de murì, da nissünch el merita de vèss cumpatii

Chi ris'cia guadagna, chi pèrd caragna
Chi ròba dês, anca regalànn via quater, ghe ne vanza sês
Chi sbianca la cà, le vöor fità
Chi scuata i altaritt pèrd la fèd
Chi se cascia in tròpp defà, el vegn vecc e prest el và
Chi se giüsta i pagn indòss manca pòcch a nà in dul fòss
Chi se scüsa el se 'cüsa
Chi se spusa in Avènt, fin che l'è mòrt s'en sènt
Chi stüdia tròpp matt divènta, chi stüdia mia pòrta la brènta
Chi sumena furmènt süi runch mett ul vîn in granee
Chi sumena vènt, el regöi tampèsta
Chi tira la gügia senza 'l gropp, tira par nagott
Chi tö miee bunura, cu'ì sò fiö lavura
Chi vöor mia rognà el staga in la sò fogna
Chi vusa püsse la vaca l'è sua
Ciâr de matina e ross de sira, el fa bèll vòtt di in fira
Cièl fai a lana, se 'l piöv mia incöö, piöov in setimana
Cièl fai a pagnòtt, se 'l piöov mia dul di, piöov de nòtt
Cièl fai a pân, gh'emm aqua incöö o dumân
Crüz e pân, ghe i hann i sciuri e i vilân
Cu'l tèmp e cun la pàia, maruda anca i venèspul
Cun menu s'en sà, püssee bèen se stà
Cun 'na presa de tabàcch se fa n'amîs, cun 'na dòna se pò fa un nemîs
Cunt i danee dul giöogh, se cumpra nè cà, nè föogh
Cunt i danee e l'amicizia se pò fregà anca la giüstizia

Da la manera de cantà se cugnooss i üsèj, da la manera de parlà se pesa i cervèj
Da sant'Angiul a san Vitûr, gh'è 'n cantûn d'invernu a pûs
Dal faree nagott toca, dal spiziee mett nagott in boca
Danee e amicizia, s'cepen ul còll a la giüstizia
De maa en và, pesc en turna
De matt ghe n'è de tré sòrt, matt pròpri, matt che fa de matt e matt che fa diventà
matt
De nuvèll tütt gh'è bèll
De sètt ann hinn bagài, de setanta hinn tai e quai
De spess chi 'n servizzi ha rendüu, vegn pagaa cun 'na pesciava in dul cüu
Dedree la me scüziss, denânz la me stremiss
Di mia gatt, se te ghe l'et mia in dul sacch
Diu vèd Diu provèd
Dó campann büsögn sentì, par dí de nò o dí de sì
Dó donn e un cò d'aj ul mercaa l'è bèle fai
Dó nûs in dul sacch e dó dòn in d'una cà fann un gran frecass
Dòna che piâng e cavall che süda, hinn püsse busârd che Giüda
Dòna dagn, spusa spês, miee magagn
Dòna giuvina e omm vecc, impienissen la cà fina 'l tecc
Dòn, umbrèi e urelòcc, hinn tücc di spazzasacòcc
Dòpu san Lurènz, la calüra bèen pòcch le düra
Dulûr de cò el vöor mangià, dulûr de vèntur el vöor cagà
Dulûr e turmènt: òli de föra e òli de dènt
Düra püssee l'incugîn che 'l martèll
Duu cò in sül cussîn, vòlten là 'na prea de murîn

El dîs ul sciur dutûr: chell che se pò mia tegni, lassel cûr
El pò pissà in lecc e pò dí che l'è sudaa

Fa e desfà l'è tütt lavurà
Fa un öov föra dul cavagnö
Fa via nêv e mazzà gènt l'è tütt lavurà par niènt
Fidess mia de chij cu'l cò bass, saludel e dagh ul pass
Fin che düra pân e vîn, se pò impipassen dul destîn
Fina che 'l fiòca in muntagna, ul mergûn el se tegn in la cavagna
Fina san Vitûr i màj de lana se pòrten cunt unûr, da san Vitûr in là ie pòrta chi ghe i
ha
Fiö tröpp carezzaa l'è mal levaa
Fòrt el fa riid, dasi dasi el fa tacà liit
Frà Ciapa in cunvènt el stà, frà Dà l'è föra de cà
Frà mudèst el divènta mai priûr
Furmàcc sènza böcc e vîn che salta ai öcc
Furtünava che la spusa che 'l primm fiö l'è 'na tusa

Genâr sücc, gh'è ròba par tücc
Gh'è di sabètt che parlen sèmpèr e rüghen pesg dul maa de vèntèr
Gh'è mia nè bòtt nè presûn, par fa diventà l'omm bûn
Ghe vöor püsse impienill che caregall
Giuvîn umbriûs, vecc bisugnûs
Giügn, la messuria in pügn

Hinn sèmpèr i strasciûn che vann a bürlûn

I ann e i bicêr de vîn, se cüntèn a la fîn
I bûn bucûn tóchen de spess ai pultrûn
I bûn paròll vúngen, chi catív spúngen
I cà hin fai de sass, ugnüna le g'ha 'l sò frecass
I cân, se cagnen mai
I danee vann a mücc, gh'è chi 'l g'ha i sacòcc pièen e chi a ghe i ha sücc
I danee di vilân hinn sèmpèr in mostra 'me i ball di cân
I danee d'un mòrt a vâren nanca un sòld
I disgrazzi hinn me i scirês, adrè a vüna ne vegn dês
I fals amis hinn cumè i mosch, che da la sira a la matina, fina gh'è de mangià, stann in
cüsina
I grazzi ei fann i Sant e i tusann quand hinn grand
I guadagn du la fèsta, vegnen dènt da la pòrta e vann fö da la finèstra
I matrimòni g'hann tücc i sò demòni
I missiunari vann a Rho e nüch semm inscì ancamò
I paròll hinn fémin, i facc hinn mas'c
I pess e i rann hinn bûn in di mês cun dènt la erre
I pitt fann rîd, i löff fann tacà liit
I pruvèrbi di vicc, in bûn de fa cavicc
I puesì dann nè pân nè vîn e nanca un lüganeghîn
I ràsul g'hann de senti i campann
I ròpp fai par fòrza a vâren una scòrza
I ròpp lüngh divènten biss
I sbàli dul dutûr vann sott tèra sènza rumûr
I tempurai de san Pèder, fann tremà anca i vèder
I tusann sènza murûs, a san Sebastiân g'hann sü 'l müus 'me 'n cân
I umbri d'està, fann duré ul vèntur d'invèrnu
I und dul mâr cunsümen i scöj, i lacrim di dòn timer sèchen i pòrtaföj
In Aprîl 'na bèla bagnava, la vâre püssee che n'ingrassava
In cà dul pòor omm gh'è 'sto magûn: tücc se lamènten e tücc g'hann resûn
In cumpagnia tö miee anca 'n frà

In dua ghe n'è en vâ
In d'un paês de òrb anca un sguersc l'è un rè
In gêsa cu' i sant, in usteria cu' i brigânt
In tèmp de guèra hinn püsse ball che tèra
Insalata di frâ e bumbûn di monigh, fann duré 'l stomigh
Invèrnu sènza neev, estâ sènza beev

La boca l'è mai straca, se le sà mia de vaca
La carità le cunsola chi le fa
La castegna le g'ha la cua, chi le tröva a l'è sua
La cativa lavandera le trova mai la bona prea
La cavagna che se vanta, manich e fünd el ghe manca
La cuntentezza la vegn dal vènter
La dieta tücc i maa la quieta
La dòna la dêv stâ in cà, la dev piasé e la dêv tasé
La dòna la nass marava ma la möor véduva
La dòna precisina le fa 'l lecc a la matina, la dòna insci insci a le fa vers mesdì, la dòna
purscelènta le fa prima de nâ dènta
La dòna, pür pinina che la sia, la surpassa 'l diavûl in fürberia
La famm, la rognâ, la tüssa e l'amûr, hinn ròpp che se fann cugnoss deparlûr
La farina dul diavul la vâ tûta in crüsca
La fevra quartana i giuvin ie risana, ai vicc le fâ sunâ la campana
La fiöca dicembrina, par trii mees la cunfina
La galina che vâ par cà, l'impieniss ul göss e nissünch le sà
La gata pressusa la fa i minitt òrb
La 'legria e la bona cumpagnia, tücc i maa càscen via
La legura la scâpa, sènza cûr la se ciâpa
La lèngua l'è sènz'òss, ma la fa rump i òss
La libertâ de fa e de desfâ, gh'è mia danee che ie pò pagâ
La Messa l'è lunga quandu la devuziûn l'è cürta
La mòrt l'è sura 'l tecc, la varda nè 'l giuvin nè 'l vecc
La necessità, di gran ròpp le fa imparâ
La paia tacaa 'l föogh la se pizza
La panscia voia, la cascia via ul lüff dal bosch
La prima dòna l'è 'na scua, la segunda l'è 'na sciura
La prima galina che canta l'ha fai u l'öov
La primavera tardiva a l'è mai faliva
La regula la tegn in pee ul cunvènt
La resûn la ghe se dà ai matt e ai cuiûn
La ròba l'è mia de chi le fâ, ma de chi le gòod
La ròba quand l'è fina, le stâ pòcch in vedrina
La ròba rara l'è sèmpèr cara
La scua növa la scua sèmpèr bëen
La süperbia l'è la tusa du l'ignuranza
La tröpa cunfidènza le fa pèerd la riverènza
La vita giüsta le fa fa la facia lüstra
La vita l'è cumè nâ sül tram: te riesset setâass giò quan te set rivaa
L'amîs vecc a l'è un gran bèll specc
L'amûr el fa diventâ güzz anca i bòcc
L'amûr, la famm e la tüssa, hinn tré ròpp che se pò mia scünd
L'aqua che se rifüda a l'è la prima che se bêv
L'aqua d'agost le rinfresca 'l bosch
L'aqua de sant'Ana l'è mei du la mana, chela de san Bartulume l'è bona de lavâ i pee
L'aqua de sant'Ana, par i piann l'è 'na mana
L'aqua de santa Crüz... la sbòsa tücc i nûs

L'aqua quand la fa tré tomm la pò beev un galantomm
Largh de boca strènc de mân
Lavurà in alegria, l'è 'l püssee bèll mistee che ghe sia
L'è dal frütt che se cugnoss la piânta
L'è me ciapà la vaca pa'i ball
L'è mei disfà i scarp pütòst che slisà i lenzö
L'è mei n'asen vîv che 'n dutûr mòrt
L'è mei scampà débul che murì fòrt
L'è mei stà chî cunt ul bastûn, che nà de là cu'l caruzûn
L'è mei un öov incöö, che 'na galina dumân
L'è mei vess chî a tribülà, che vess cuntènt e nà de là
L'è mia ul càld o 'l frecc, al l'è l'asen che vegn vecc
L'è püssee gurd u l'öcc che 'l böcc
L'è püssee la spesa che l'impresa
L'è scrivü sül Domm, che na dòna brüta la spusa un bèll omm
Legn verd e pân fresch, se vâ in malura prest
L'Epifania tücc i fèst ie pòrta via
L'està de San Martîn el düra trii dì e 'n zichinîn
L'està de santa Teresa... a tanti ròpp el fà la spesa
L'ignuranza le fa i còrni a la resûn
L'invernü, l'ha mai mangia ul lüff
L'omm el g'ha i dinc de cân, s'el cagna mia incöö e 'l cagna dumân
L'omm, l'asèn e ul pulûn hinn i trii püssee cuiûn
L'öov el vegn dal bècch
L'òr de Bulogna el divènta ross du la vargogna, invece chell dul Giapûn a lüstrall el
divènta utûn
L'uliv benedett el vöor trovà l'anim nett
L'umbria dul cunvènt la rènd ul cènt par cènt
L'unûr e la lüus se fann vidé de tücc i büus

Mâg a l'è un gran bèll mès, fiûr, magioster e scirês
Mâg cunt aqua e vènt, tanta paia pòcch furmènt
Mâg sücc, furmènt par tücc
Mai finiss chi mai cumincia
Mangia bêv e tâs, e vîv in santa pàs
Mangia el mangiòta, l'è lavurà che 'l barbòta
Mangia pòcch, mangia piân e sèmpèr aleggher s'te vöret stà sân
Marz l'è ul mès du la baldròca, un dì 'l piöov, un dì 'l fa bèll n'alt el fiòca, un dì el tira
vènt e un dì fa bèll tèmp
Marz pulverènt pòca paia tanta segra e furmènt
Mei che crepa un balandrân che la vaca d'un paisân
Mei inscì che pèrd l'umbrèla
Mei 'na fèsta granda che cènt piscinitt
Mei pòcch che nagott
Mei vess invidiaa che vess cumpatii
Mei vess pöver unuraa che vess sciür svergugnaa
Mei vess un padrûn màgher che 'n servidûr grass
Mergûn râr, pulènta spessa
Miee, liber e cavàj a se imprèsten mai

Nà a monega de san Güstîn, cun duu cò sül cussîn
'Na cà la vâ maa se la dòna la g'ha sü i calzuni e l'omm ul scussaa
'Na dòna bona le vâ 'na curona
'Na dòna deparlee l'è 'na sciura, 'n'omm deparlü el vâ in malura
'Na dòna par camîn e un prèt par campanîn

Natâl al sù, Pasqua in cantûn
Nè in usteria, nè in lecc, a se divènta vecc
Nè par tòrt, nè par resûn, fatt mia mett in presûn
Nèbia bassa, bèl tèmp la lassa
Nuvèmbèr l'è mai cuntènt, denanz el scalda dedré l'ufènd

O cagà o lassà libêr ul böcc
O dumà cantà o dumà purtà la crûz
O mangià sta minèstra o saltà la finèstra
O Signûr di puveritt che chell di sciuri el g'ha i curnitt
O supà, o pân a möij, se hinn mia frisch, hinn föij
Ògni bèla scarpa le divènta 'na sciavata
Ògni fiö el g'ha 'l sò cavagnö
Ògni legn el g'ha 'l sò cariö
Ògni ruèrz el g'ha 'l sò drizz
Ògni ufelee ul sò mistee
Ògni üsèll el tröva che 'l sò nîs l'è püssee bèll
Òli, asee e aj, fann mangià anca i strüvaj
Omm sènza danee, l'è 'na pianta mòrta in pee
Òst e cercasü hinn mistee de finì pü

Pagà e murì gh'è sèmpèr tèmp
Pa'i fiö e pa'i püj a gh'è bûn tutt i fregüj
Pân d'un dì, furmacc d'un ann, vîn de trii e dòna de desdòt'ann
Pân e danee hinn mai assee
Pân e pagn fann mai dagn
Pân fîn che 'l düra, vîn cun misüra
Pân, vîn e gnöca, pö, se 'l vöor fiucà che 'l fiöca
Par cugnoss l'infèrnu, büsögn fa ul cöogh d'està e ul brümista d'invèrnu
Par durmì cun gran saür cumpra 'l lecc d'un debidûr
Par fa invidia al tò visîn, ingrassa 'l praa par san Martîn
Par fa nà un cadenasc büsögn vüngel
Par i Sant e par i mòrt, và in gesa gènt de tutt i sòrt
Par la dòna ghe vöor bèl tèmp, sanità e i omen fö de cà
Par nagott a mena nanca la cua 'l cân
Par san Giüsèpp se trà via ul scaldalètt
Par san Martîn gh'è chi ghe piang e chi ghe rîd ul burzîn
Par san Martîn gh'è n'està piscinîn, parchè 'l most l'è diventaa vîn
Par san Martîn se paga 'l ficc e se cambien i cavicc
Par san Martîn tutt ul most a l'è vîn
Par san Serafîn, a se sagia 'l vîn
Par san Vît e san Mudèst l'è pesg l'aqua che i tampèst
Par sant'Antòni frecc de demòni
Par santa Caterina o 'l fiöca o 'l brina
Par santa Caterina, tücc i besti in cassina
Par santa Crûz, se pertêga i nûs
Par santa 'Gnesa, la lüsèrta l'è sü la scesa
Par santa Teresa se sumena a la distesa
Par sant'Agnês, la lüsèrta l'è sü la scês
Par sant'Albîn, se cumincia fa 'l giardîn
Par sant'Ambröos ul frecc el cöos
Par ul dì di Sant, paltò e guant
Par un pè o par 'na spàla, che sumeien a la sò cavàla
Parlà dul diavul cumpariss la pèll
Passaa ul dì, passaa ul sant

Pinul de cūsina, decòtt de cantina
Piöcc fa piöcc, danee fa danee
Pissà sènza fa un pett, l'è 'me sunà 'l viurîn sènza archett
Prest o tard i gropp a vegnen al pèten
Prèt e rè, dí dul bèen o tasé
Prima de fatt n'amîs, mangia insema un caar de rîs
Primm dentîn... fredelîn
Pütòst de lavurà par ciapà câld, l'è mei murì de frecc

Quand a marz el brina, gh'è pièen granee e cantina
Quand che 'l piöov par san Giuvann, ul sücc el fa pòcch dagn
Quand che 'l fiòca sü la föia, par tütt l'invèrnu la và vòia
Quand che l'aria le riva dal bass, ciapa 'na tòrta e liga 'l fass
Quand che nassen hin tücc bèi, quand che se spusen hinn tücc sciuri, quandu mören
hinn tücc bûn
Quand gh'è scapaa 'l purscèll a se sara sü 'l stabièll
Quand i dòn timeren i calzûn, tüttcòos và a bürlûn
Quand i dòn timeren sü 'l capèll, ul mund el và a burdèll
Quand i gènt disen sèmpèr de sì, hinn baravai sia de nocc che dul di
Quand i nèbi vann in dènt, a l'è sèmpèr catii tèmp
Quand la lüna le và cu'l mès, fa la früta parfina i scês
Quand la mèrda la munta 'l scagn, o la spüzza o le fa dagn
Quand la sòrt la ve rüvina, và maa 'l furmènt e pesg la farina
Quand s'è furtünaa, piöv in dul cüu anca setaa
Quand sona i dûn, gh'è bèle pagaa ul padrûn
Quand sona l'Ave Maria, gh'è pagaa ogni föja e così sia
Quand starnuda un maraa, càscell via da l'uspedaa
Quand u l'aria le và scià e là, a gh'è pòcch de sperà
Quand ul curnagh a l'è fiurii, u l'invèrnu l'è finii
Quand ul cüu el se früsta, u l'anima le se giüsta
Quand ul dagn l'è sùccèss, hinn bûn tücc de fa 'l prucèss
Quand ul maraa el straföia la cuèrta, te pòdet preparagh la cassa vèrta
Quand ul sù el se sbàssa, ul pultrûn el se màzza
Quand ul sù el se vòlta indré, el bagna i pè al di adrè. *Oppure:* Quand ul sù el se vòlta
indrè, el fa bèll al di adrè
Quand ul sù el vòlta via, u l'asen el se invia
Quand vüun l'è ciocch tücc ghe dànn de bee

Ròba cara e dòn timeren, se tröven departütt
Ròba dul cumün, l'è de tücc e de nissün

San Maurîn, san Marzèll e sant'Antòni, hinn mercant de nêv
Sant'Ana la vöor ul mòrt in la funtana
Sant'Antòni da la barba bianca, se gh'è mia giazz, nêv mia manca
Sant'Antòni du la barba bianca se 'l fiòca mia, ben pòcch ghe manca
Santa Lüzia, ul di püssee cürt che ghe sia. *Oppure:* La nòcc de santa Lüzia l'è la
püssee lunga che ghe sia
Scarpa larga, bicêr pièen e ciàpala 'me la vèen
Schèrza cu'i fânt, lassa stà i Sant
Se 'l piöov par la Madòna l'è anmò bona
Se 'l piöov par san Bartulumé, l'è bona de lavà 'l dedré
Se 'l piöov par san Bernard, l'è bona ma l'è tard
Se bèv l'aqua füdèss pecaa, se ne beveria püsse che 'n fiaa
Se dicèmbèr l'è piuvûs, l'ann nöov l'è bundanziûs
Se giügn el fa mia sùdà, pân e vîn scarzegierà

Se in campagna te vöret cumprà, vend la cà in cità
Se 'l matrimòni el gh'avess i pee, chissà quanti turneressen indré
Se 'l mès de giügn l'è serèen, vend la vaca e tö 'l fèen
Se 'l murtee el bagna la mân, ghe sarà aqua fin dopudumân
Se 'l piöov par l'Ascènza, par quaranta dì semm mia sènza. *Oppure:* Se 'l piöov par
l'Ascensiùn a gh'emm nagott de bûn
Se 'l piöov par Pasqua a l'è püssee üga che frasca
Se 'l piöov par san Brünûn, ghe ne dà na brènta e 'n Brentûn
Se 'l piöov par santa Bibiana, el piöov par quaranta dì e 'na setimana
Se 'l tempurâl el vegn da la muntagna, ciàpa la sàpa e và in campagna
Se 'l tempurâl el vegn da Urîn, ciàpa in mân ul santîn
Se 'l tempurâl el vegn de Comm, el bagna nanca sota i pomm
Se 'l tempurâl el vegn de Travedona, ciàpa in mân la curona
Se la cavagna lè granda ghe stà dènt ul tantu e 'l pòcch
Se la muntagna le g'ha 'l capèll, o che 'l piöov o che 'l fa bèll
Se l'è vera che nagott t'impòrta, di nanca se l'è drizza o stòrta
Se se pèrd vera e anèi, rèsta i dît püssee bèi
Se setèmbèr l'è bèll a gh'è bûn ul grimèll
Se te prürisna 'l nâs, pügn o bâs o ròpp che piâs
Se te vedi de râr, me rigòrdi de spess, se te vedi de spess, me rigòrdi de râr
Se te vöret fatt amà, fatt un pô desiderà
Se te vöret mantegnit sâ, cascia via i rispètt ümân
Sem chì anmò in mèzz a la piana de sètt pèrtich
Sèmpèr tòghen e mai mett, a se svoia ul casset
Sota al cuertûn, se mett al pòst ògni resûn
Stà mei un ratt in boca al gatt che n'omm in mân a n'avucatt
Stó bèll mund l'è fai a calzètt, chi ie tira fò e chi ie mett
Stròligh, müsicânt, pueta e pitûr, fann 'na gabia de matt 'pena lûr
Sù sù i uliv, aqua sù i ciapp
Sügütà parlà e mia pruèd, l'è cumpagn du l'asen mangià rüèd

Tegn de cünt i gügià, par trà via i camisèi
Tegnì de cünt la pèll di piöcc par fa i cuturni
Testârd e resiatt impienissen la burza di avucatt
Tré facc el g'ha 'l dutûr par ul maraa: d'angiur quand l'è dré par nà, d'omm quand l'è
dré guarì, de diavul quand gh'è de pagà
Truvà l'us'c de legn e ul gatt sül föogh
Tücc ghe tegnen vegni vecc, par diventall, và durmì cu'i galinn e leva sù cunt ul gall
Tücc i cân menen la cua, tücc i matt vören dí la sua
Tücc i maa hinn maa, ma vegh nagott par scena l'è 'n gran maa
Tücc i ròpp vegnen a taj, parfina i ungh par perà l'aj

Ul bèll tèmp d'invernù, l'è me la salût d'un vecc
Ul böo el và tegnü pa'i còrni, l'omm par la lèngua
Ul caffè el se bev sedènt, scutènt e par niènt
Ul casset l'è fai de legn, nè 'l parla nè 'l fa segn
Ul fanfarûn che vîv dul bûn e dul bèll, l'ha fai nagott d'alt che tacà sù 'l capèll
Ul fèen par vèss bûn, el g'ha de fa 'na nòcc in crüsciùn
Ul fèer el và batü intant che l'è càld
Ul frecc e ul càld i ha mai mangiaa ul lüff
Ul giügh par vèss bèll el dev vèss cüurt
Ul landenûn l'è sèmpèr a strüsa, ògni maa a l'è 'na scüsa
Ul maa el vegn a brènt e el và via a quârt
Ul murnee de bèla farina, cunt i öcc le varda, cunt i mân le rampina
Ul Natâl bûn el và fai in cantûn

Ul pân dul padrûn el g'ha sètt crost
Ul pess el vâ ciapaa quan' che l'è a riva
Ul purscèll lecârd el divènta mai grass
Ul ratt l'è fürbu, ma ul gatt l'è anmò püssee
Ul rinfregiù d'està e la tüssa d'invèrnu, fann cantà ul requiem etèrnu
Ul rüfiân el vûng e 'l spûng
Ul sacch vói el stà mia in pee
Ul se e ul ma, l'è 'l paês di cuiûn
Ul Signûr ie fa e pö ie cobia
Ul sù d'agost l'ingana la massera, ul prèt e l'òst
Ul sù de genee e febree el fa cantà ul miseree
Ul sù de genee e febree el fa nà i gènt in dul carnee
Ul tempurâl d'agost, el mena via un caar de püres e 'n caar de mosch
Ul tempurâl de san Peder el fa tremà anca i veder
Ul vantagg de tücc quij che g'ha 'l cüu bass, l'è che fann prima di alt a setass
Ul vènt de sant'Albîn el g'ha nè cò nè fîn
Ul vènt, el giüsta mia 'l tèm
Ul vèntûr pièen el cunsidera mia chell vói
Ul vîn a bûn mercaa, pòrten l'omm a l'uspedaa
Un pà el mantegn dès fiö, dès fiö mantegnen mia un pà
Un pô de sücc e un pô de brina fann cûr i omen a dutrina
Un suldaa deparlù el fa mia la guèra
Una turta pür granda che le sia, a spartila in tanti le vâ in nagott
Utuber a l'è bèll, se ul fèen l'è in cassina e ul vîn in dul vassèll

Vâr mia cûr, basta rivà in tèm
Vâr püssee 'na grana de pever che 'na züca
Vâr püssee un nà che cènt andemm
Vâr püssee un tuchèll de cavicc che tûta la sapiènza de sto mûnd
Vardà e mia tucà, l'è 'na ròba d'imparà
Vârdel pulît, vârdel departütt, ma n'omm sènza danee l'è pròpi brütt
Vârdet dai cân, dai gatt, dai fals amis, e dai dònne che g'hann sü i barbîs
Vend la vaca par tö 'l fèen
Vèss bûn de pèrd, l'è quasi cumè vinc
Vèss lârggh de mân a se vanza sènza pân
Via la gata bàla i ratt
Vuré fagh imparà ai gatt rampegà
Vütess, che 'l cièl el te vüta
Vüun piscinîn l'è sèmpèr piscinîn, anca in scima al campanîn

Zücch e dònne brütt ghe n'è departütt
Zücch e melûn la sò stagiûn